

60 000 arbetsplatser

Flyktingpolitiska erfarenheter

En ögonblicksbild från vår ladugård. En tidig april-morgon år 2018 satte kvigan Nausika igång med att kalva. Kalven fastnade vid höfterna och fick inte ut trots tillkallad veterinär och draghjälp av fyra personer, bland dem Jaafar, en ung irakier. Kon måste slaktas. Med kejsarsnitt och bensåg fick vi fram kalven. Den var då i så dåligt skick att veterinären ansåg att den borde avlivas, den skulle aldrig klara att hållas på benen. Vår invandrare vägrade gå med på det, han hade brustit i gråt då han tvingats inse att kon inte gick att rädda och förklarade nu att han ämnade ge sitt allt för att rädda kalven. Därefter vek han inte från dess sida. En gång då jag gick upp i ladugården hördes han sjunga för djuren på sitt hemlands tungomål. ”A lovesong”, förklarade han. Då jag tyckte mig urskilja orden Minna Canth och undrade om jag hört rätt förklarade han att han sjunger att Minna Canth (en ko i samma bås) skall ge mjölk och kärlek åt den lilla kalven.

Jaafar, en potentiell terrorist och hotbild för vårt land?

Utan att förtrötts ägnade han sig åt sin skyddsling och lyckades med det som förklarats omöjligt, matade den, tränade den att gå, och den utvecklades mot alla odds till en harmonisk, tillgiven kalv.

Hur hamnade Jaafar i vår ladugård?

Det hela handlar om tre unga män, två av dem bröder, som år 2015 kom till Finland från Irak och hamnade i Migrationsverkets klor. I finländsk historieskrivning sorterar händelsen fortfarande under benämningen flyktingkrisen. Nykomlingarna var flera än normalt, men man behöver inte blicka långt över vårt lands gränser för att se vad som kännetecknar en flyktingkris på riktigt.

Efter vistelser på ett antal flyktingcentraler handplockades de för att fungera som kockar på en kursgård i Tenala där de under flera månader förtjänstfullt skötte kosthålltet för 30 mexikanska arbetare vilkas uppgift var att riva Koverhars industribyggnad. När arbetet var slutfört ledde en rad tillfälligheter till att de hamnade på vårt jordbruk, Kila gård i Raseborg. Gårdens tidigare ägare, Gustaf John Ramstedt, hade

drygt 80 år tidigare framgångsrikt tagit hand om tre jakuter som flytt från det ökända sovjetiska fånglägret Solovetsk. Det kändes litet som en plikt att ta upp den kastade handsken. De tre visade sig ha oanade talanger på väldigt många områden. De var arbetsvilliga, hade lätt att samarbeta och vi insåg att det skulle vara på alla sätt oförnuftigt att inte ta tillvara deras färdigheter i större skala. De jobbade ihop en startpeng och vi hjälpte dem att grunda ett kommanditbolag, Jamuha service.

Det visade sig finnas en stor marknad för de tjänster företaget erbjöd: catering, skogs- och trädgårdsarbeten, städning, fysioterapi, massage, husdjurskötsel med mera. De tre unga männen har arbetat och betalat skatt och skött sin ekonomi exemplariskt utan att ligga samhället till last. De har fått betydligt flera beställningar än de kunnat ta emot och utomordentliga intyg över sina insatser och sin positiva inställning till arbetet. På grund av vad de i sitt tidigare liv varit med om har nätterna varit svårare, kantade av mardrömmar.

Trots att Jamuha service önskats lycka till i verksamheten av såväl Patent- och registerstyrelsen som NTM-centralen, har Finlands flyktingpolitik, allt vad man hunnit och mot eget intresse, satt många käppar i företagets hjul. Jag har följt med just de här tre på nära håll, men de är långt ifrån de enda i sitt slag. Det är i själva verket ett fruktansvärt slöseri att inte ta tillvara och utnyttja alla goda krafter som står till buds.

I vårt land råder brist på kockar, vi importerar sådana i 100-tal från Filippinerna. Två av de ovan nämnda irakierna är bröder som i Bagdad ägt och drivit en restaurang. Då de fått avslag på sin asylansökan kom vi till att det för dem kunde löna sig att komplettera sitt kunnande med en finländsk utbildning i branschen. Tack vare en framsynt och fördomsfri lärare vid Axxells kocklinje i Karis fick de studieplats där och utdimitterades hösten 2018 med högsta vitsord.

Brödernas situation är av en olycklig tillfällighet olika. Deras flyktfartyg förliste i Egeiska havet, mamman drunknade och det mesta av deras egendom, bland annat passen, försvann i djupet. Den yngre, Hassan, som antecknat sitt telefonnummer på passet kontaktades ett år efter ankomsten till Finland av en smugglare som hittat det och erbjöd honom att köpa det tillbaka för en ansenlig summa (ett lukrativt företag i de trakterna). Han lyckades göra det och har som följd fått tillstånd att gifta sig, vilket för hans

del betytt uppehållstillstånd ”av familjeskäl” för ett år, och möjlighet att arbeta utan migrationsmyndigheternas inblandning.

Den äldre, Jaafar, hade inga kontaktuppgifter på sitt pass och vet inte om det hittats. Han har endast en kopia, vilket gjort hans situation mycket svår.

Han lyckades tack vare sin utomordentliga hand med djur få jobb på Högholmen under sommarsäsongen maj-september 2018. I år ville man ha honom tillbaka. Myndigheterna gjorde det besvärligt genom att först månadens sista dag ge arbetstillstånd för nästa månad. Trots de komplikationer det här medförde för arbetsgivaren, var man på Högholmen så nöjd med honom att man fann sig i att hålla platsen reserverad månad efter månad. Man har från Högholmens sida upprepade gånger frågat oss om det finns möjlighet att på något sätt underlätta hans situation. Migri har inte beviljat asyl, vilket hans jurist finner ofattbart. Avsaknaden av pass betyder att han inte har rätt att anhålla om uppehållstillstånd för arbete trots att han fått flera jobberbjudanden (till exempel restaurangjobb) och hela tiden försörjt sig själv.

Den tredje i sammanhanget har medicinsk universitetsutbildning från Bagdad. Också han inledde sin arbetskarriär i Tenala för att sedan fortsätta som delägare i Jamuha service. I maj 2017 anställdes han för att ta hand om en patient med minnesproblem. Han ger fysioterapi, avancerad minnesträning, sköter matlagning och stimulans på ett omvittnat professionellt sätt.

Han är en god skattebetalare. Utan de hinder myndigheterna hela tiden placerat i hans väg skulle han vara en ännu bättre sådan. När han betalt de 500 euro som krävdes för att få lämna in en ansökan om uppehållstillstånd för arbete, beslagtogs polisen hans pass. Det sades vara kutym. Det har för honom bland många andra olägenheter betytt att han inte haft rätt till ett bankkonto där han kunnat sköta sina betalningar över nätet. Varje gång han skall betala sin hyra måste han ta ut en mindre summa tre dagar efter varandra från en bankautomat och betala hyran kontant. Utan pass har han inte fått sätta in kontanter på sitt bankkonto. Om myndigheterna inte förstått att det är svårt att under sådana förhållanden utveckla en lukrativ företagsverksamhet, göra nödvändiga investeringar, sköta betalningar, anställa behövlig hjälparbetskraft med mera, finns här något att fundera över för den som strävar mot 60 000 nya arbetsplatser.

Våren 2018 var han fyra gånger av Migrationsverket kallad till ”intervju”. Varje gång räckte förhöret fyra timmar i närvaro av en förhørsledare och en tolk. Man satsade alltså 16 arbetstimmar, utöver dem vid ankomsten år 2015, på att utfråga honom. Vid de tillfällen jag varit med om har det inte varit svårt att notera ett totalt ointresse för den person man ägnar sina ansträngningar. Förhören har varit både opsykologiska och förödmjukande. Det som det handlat om är att med intrikata frågor få offret att försäga sig så att han sedan kan beslås med lögn. Man har krävt att han i detalj skall minnas händelser som inträffat fyra år tillbaka i tiden. Samma frågor upprepas vid de olika förhören. Inga avvikelser tillåts, det har känts som när man läser sagor för småbarn som kan boken utantill och snabbt noterar varje litet fel. När han haft uppenbart svårt att få ur sig svar på verkligt intima och sorgliga detaljer ur sitt privatliv har han fått ett kallsinnigt svar ”det är nog bäst för dig själv att du berättar”. Också för en utomstående tar det lång tid att skaka av sig det obehag de här förhören ger.

Efter sista förhöret, i början av juni 2018, lovades han besked inom sex månader. Det tog femton månader innan svaret kom. Han fick veta att han inte fått asyl men väl ett års uppehållstillstånd som företagare. Om hans inkomster håller i sig och han annars sköter sig beviljas han fyra år till. En tragikomisk detalj är att när han den 4 september äntligen fick sitt pass tillbaka och sitt nya identitetskort med finländskt socialskyddssignum, visade det sig att man trots all grundlig genomgång och trots att man i nästan två års tid hade haft passet beslagttaget, hade lyckats förse honom med ett annat namn än i passet, vilket innebär att handlingarna måste göras om för att kunna användas. Man erkände att det var en miss från Migrationsverkets sida men visste inte hur lång tid det tar att korrigera misstaget.

Företaget Jamuha service är ett koncept som skulle ha möjlighet att utvecklas till något betydligt större och sysselsätta ytterligare ett antal av de 60 000 som regeringen säger sig sträva till. Man vill gärna önska den nya regeringen all framgång i dess strävan, men jag kan inte låta bli att komma med ett gott råd. Ju mindre man låter Migrationsverket ha sitt finger med i spelet desto större är chanserna att lyckas.

ANNA LENA BENGELSDORFF